

Cílem Českého klubu skeptiků Sisyfos, z. s. je šíření vědeckých poznatků a nezkreslených informací. Zkoumáme sporné jevy a vystupujeme proti pseudovědeckým názorům. Pomáháme chránit spotřebitele před nabídkou podvodných služeb, pomůcek a přístrojů. Podporujeme kritické myšlení a zdravou pochybovačnost. Naším členem se může stát každý, kdo dává přednost rozumu před vírou v zázraky.

Z OBSAHU

Sisyfos od září 2013 do srpna 2014 – výroční zpráva (Čeněk Zlatník)	1
Plenární členská schůze klubu Sisyfos	4
Ministerstvo zdravotnictví chce trestat „vraždící“ léčitele (Leoš Kyša)	5
Oběti alternativní medicíny: Česko (Leoš Kyša)	6
Oběti alternativní medicíny: svět (Filip Hanzlík)	9
Proč lékaři podléhají alternativní medicíně? Na vině mohou být peníze, víra i špatné vzdělávání (Leoš Kyša)	10
Kauza MDM metody: Údajná revoluční léčba diabetiků vyvolává vášně, spory i podezření z podvodu (Leoš Kyša)	11
Význam testů: mezi teorií a empirií (Martin Mahner, z časopisu Skeptiker přeložil Milan Urban)	14
Navrhňte laureáta na Bludný balvan	15
XII. Skeptikon	15

Sisyfos od září 2013 do srpna 2014 – výroční zpráva (Předneseno 17. 9. 2014 na plenární schůzi klubu)

Čeněk Zlatník

Vážení přátelé,
po letní přestávce se scházíme ve smutném rozpoložení. Nedávno nás navždy opustili dva významní zakládající členové našeho klubu – Jiří Heřt a Igor Kapišinský. Uctěme jejich památku chvilkou ticha ...

Jiří Heřt je nenahraditelný, ale jeho rozsáhlé dílo i vzpomínky tu s námi nadále budou. Igor Kapišinský je osobností náležející především slovenskému skeptickému hnutí, které spoluzaložil. (Bližší informace k oběma úmrtím spolu se slovy na rozloučenou jsme zveřejnili ve Zpravodaji SISYFOS č. 3. a na webu.)

Klub Sisyfos dospívá do svého 20. roku. Připomeňme si, že původní iniciativa vedoucí ke vzniku klubu vzešla

v roce 1994 od Věry Noskové a Jiřího Grygara. Dne 10. 12. 1994 požádal sedmičlenný přípravný výbor o registraci a již dne 27. 12. ji Ministerstvo vnitra ČR spolu se stanovami schválilo. Ustavující plenární schůze se konala v tomto sále dne 17. 3. 1995.

Tehdy vytčené cíle sledujeme dodnes. Během let jsme získali zkušenosti a ustálili jsme určité organizační formy. Lidé nás znají, čtou naše texty, navštěvují webové stránky; přibývá nám příznivců, ale také odpůrců.

Obraťme pozornost k jednotlivostem. Předkládáme výroční přehled aktivit především z okruhu předsednictva. Na obranu vědy a kritického myšlení vystupují i jiní členové a příznivci klubu při různých příležitostech, ale ne vždy se o tom dozvíme.

Členská základna, finanční zdroje, organizace

Aktuálně máme 355 členů - to je stav po ukončení členství neplatičům. Roční členský příspěvek činí 300 Kč, což je hlavní zdroj našich financí. Děkujeme těm z vás, kteří si příspěvek dobrovolně zvyšujete.

Jsme vděční Akademii věd, která nám zdarma poskytuje přednáškový sál a každoročně uhradzuje 70% nákladů na Zpravodaj SISYFOS. Oporou klubu je členství v Radě vědeckých společností ČR. Sisyfos je nadále členem evropské skeptické organizace (ECISO – European Council of Sceptical Organisations) a jejím prostřednictvím i světového sdružení CSI (Committee for Skeptical Inquiry).

Minulá plenární schůze se uskutečnila 18. září 2013. Zvolili jsme výbor (předsednictvo) o 14 členech, přičemž později byl koopcí Lenky Příplatové zvýšen počet členů na 15 – viz výroční zpráva ve Zpravodaji SISYFOS 4/2013. Výbor zvolil za předsedu Čenka Zlatníka, místopředsedy Lukáše Jelínka a Leoše Kyšu, tajemníka Zdeňka Jonáka, hospodáře Antonína Pavlíčka. Uskutečnilo se 9 schůzí výboru. Spolupracovali s námi další členové, zvl. Karel Pavlů, Václav Černožský, Věra Nosková, Vladimír Příbyl aj.

Přednášky

Pravidelné přednášky cyklu „Věda kontra iracionalita“ probíhaly v sále 206 budovy AV, o třetích středách od 17.00 hodin, kromě letních měsíců. Uskutečnilo se jich 9, z čehož 6 na medicínská témata – to odpovídá vzrůstajícímu zájmu o ně. Z 9 přednášejících bylo 6 členů Sisyfa. Tyto přednášky se konají od vzniku klubu v roce 1995, dnes se scházíme na 159. podvečeru. Nabízíme je veřejnosti (vstup je volný) prostřednictvím klubovního webu a Odboru mediální komunikace AV.

Ostatní přednášky. Pravidelně pořádáme v Kladně - 5 ročně v prostorách tamního Gymnázia (M. Urban) Podíleli jsme se též na četných skeptických a popularizačních přednáškách v Moravské zemské knihovně v Brně (I. Vykouřilová, K. Pavlů). Dále se uskutečnilo asi 10 přednášek ve školách a knihovnách, kde přednášeli J. Grygar, L. Kyša, V. Nosková. (Přednášky nabízíme na našem webu, ale zájem není velký.)

Tištěné publikace

Vydali jsme plánovaná 4 čísla **Zpravodaje SISYFOS** (editorem je L. Kyša). Vychází nákladem 400 – 450 výtisků za podpory AV ČR. Výtisky jsou rozesílány členům a zbytek nákladu se uplatní na našich akcích. Všechna čísla se umisťují na web ve formátu PDF, počet čtenářských kontaktů činí až 70 tisíc na jedno číslo.

Nabízíme ve slevě dříve vyšlé knižní tituly (viz s. 16 tohoto Zpravodaje).

Zahájili jsme přípravu sborníku-knihy **Věda kontra iracionalita 6** (editor Č. Zlatník + 15 spoluautorů; práce je narušena nedávným odchodem J. Heřta.) Poznamenejme, že díly 1,2,3 tohoto titulu jsou rozebrány (jsou běžně k mání v knihovnách a na našem webu), díl 4. dosud nabízíme ve slevě, díl 5. se běžně prodává v knihkupectvích Academia i jinde.

V našem okruhu vznikly a lze doporučit pozornosti skeptiků dva nové tituly:

Max Kašparů: **Naslouchat je více než poslouchat.** („Věnováno ... přátelům kritického myšlení z klubu Sisyfos“.) Cesta, 2013

M. Kutílek, R. Landgráfová, H. Navrátilová: **Homo adaptabilis – Lidé jsou přizpůsobiví.** Dokořán, 2013.

Webové stránky, internet

O aktivitách klubu je veřejnost informována na stránkách <http://www.sisyfos.cz>, správcem je Miroslav Najman, zástupcem Leoš Kyša. Na webu zveřejňujeme veškeré informace o klubu a jeho aktivitách i vybrané články. Často vyhledávaný je Heřtův Výkladový skeptický slovník (od roku 2007). Jsou tu umístěny starší sborníky Věda kontra iracionalita a Heřtova kniha Alternativní medicína a léčitelství – kritický pohled. Návštěvnost stránek je poměrně vysoká, v průměru činila 575 za den. Rekordní denní počet návštěv činil 4573 (Bylo tomu dne 29.3. 2014, bezprostředně po udílení Bludných balvanů.)

Položku „Dotazy čtenářů“ vyřizují členové výboru. Bohužel, býváme vystavováni invektivám a nedávno došlo dokonce k hackerskému útoku na naši webovou stránku.

Těší nás iniciativa (mimo výbor), která vedla k založení Facebooku Sisyfa. Také jeho návštěvnost, zvl. ze strany mladších zájemců, je překvapivě vysoká.

Bludné balvany za rok 2013

Cenu udělíme každoročně šesti subjektům za „klamání české veřejnosti“. Na přípravě šestnáctého ročníku má zásluhu více našich členů a příznivců. Za rok 2013 proběhlo vyhlášení 28. března 2014 ve Strouhalově posluchárně MFF UK v Praze 2, Ke Karlovu 5. Za účasti médií byl kostýmovaný rituál zahájen v 17 hodin fanfárami, následovanými projevem Jiřího Grygara. Ocenění byli v pořadí zlato – stříbro – bronz tři jednotlivci (MUDr. Ludmila Eleková, Prof. RNDr. Jiří Mejstnar, DrSc. IOM, Igor Chaun) a tři družstva (dvojice firem ZAT a.s. a MDM Centrum s.r.o., firma DAP Services a.s., Protiproud – kontrarevoluční magazín Petra Hájka). V doprovodném programu „Umíme to lépe“ předvedl telekinezi Martin Bloch spolu s asistentem Pavlem Havajíkem (paranormální schopnosti našeho dlouholetého obřadníka dosud nikdo skepticky nezpochybnil). Podrobnosti jsme uvedli ve Zpravodaji 2/2014, videozáznam viz www.patecnici.wbs.cz.

Také letošní Balvany zaujaly media i veřejnost. Bezprostředně po udělení jsme zaznamenali kolem 30 ohlasů v tištěných i elektronických médiích. Debaty trvají dosud, zejména kvůli nespokojenosti našich „zlatých“ laureátů.

XI. Skeptikon

Tradiční „výjezdní“ setkání členů a příznivců klubu se tentokrát konalo v Kunštátu ve dnech 23. – 25. 5. 2014. Organizoval je Ing. Karel Pavlů, též zajistil podporu ze strany Městského úřadu i místních firem.

Hlavním programovým bodem byla trojice veřejných přednášek v sobotu odpoledne v místním Kulturním domě. Přednášeli Jiří Grygar, Max Kašparů a Leoš Kyša.

Velký zájem byl jak na straně účastníků tak místní veřejnosti. Zprávu jsme uvedli ve Zpravodaji 3/2014. Příští XII. setkání plánujeme na 15. – 17. květen 2015 do Kroměříže.

Soutěž o milion euro

Belgicko – vlámský skeptický klub SKEPP ve spolupráci s evropskou společností ECSO vyhlásily v roce 2012 soutěž „The Sisyphus Prize“. Cenu jednoho milionu euro měl dostat ten, kdo za kontrolovaných podmínek prokáže paranormální schopnost. Zájemce se měl přihlásit u národní skeptické organizace k předběžnému testování a v případě úspěchu postoupit k finálnímu testu do Bruselu. Soutěž skončila v září 2013. Nikdo milion nezískal, ani v ČR, kde byli námi testováni Stanley Bradley a Milan Hein, ani jinde.

Sisyfos pokračoval od 1. ledna 2014 vlastním projektem „Paranormální výzva“, vedeným desetičlenným výborem v čele s Leošem Kyšou; angažovali se tu

členové fyzikální sekce, Ondřej Neff, skupina „Falešní hráči“ a jiní. Záhy se vylepšila i finanční motivace: úspěšnému uchazeči ve dvoukolovém testu se od dubna nabízí **jeden milion korun**, donátorem je Václav Dejčmar. Byl testován proutkař Josef Škoda ve schopnosti odstínit domnělou geopatogenní zónu – viz Zpravodaj SISYFOS 2/2014. Nedávno byl odhalen falešný princip domnělého mimozrakového vidění, jak jsme vyslechli dnes na přednášce L. Kyši. Jeho propagátor M. Komissarov odporuje Kyšovi a též projevil zájem o testování, ale zřejmě to nemínil vážně. Přípravuje se testování schopnosti distanční diagnostiky.

Sisyfos v médiích

Zaznamenali jsme několik desítek vstupů nebo zmínek o klubu Sisyfos. Uvedme některé významnější.

Rozhovor J.Heřta o alternativní medicíně ve slovenském časopise Rozmer 4/2013. Viz též Boris Rakovský: Je alternativna medicína naozaj alternativou? Zpravodaj SISYFOS 1/2014.

Příspěvky L.Kyši o testování paranormálních schopností v časopisech Instinkt 14/2014 a Víkend – Magazín Hospodářských novin 32/2014. S tímto tématem vystoupili L.Kyša, J.Kroulík a V.Dejčmar v Radiu Leonardo /Magazín-Technika, 26.5.2014, viz http://www.rozhlas.cz/leonardo/magazinleonardo/_zprava/magazin-leonardo-technika--1354726.

J.Grygara jsme slyšeli v Radiu Regina/Tandem-talk show Jana Rosáka 4.11.2013 a v repríze 30.8.2014. Vystoupil tu proti homeopatii aj., viz http://www.rozhlas.cz/kraje/tandem/_zprava/jiri-grygar-astro-nom-a-astrofyzik--1277162. V pořadu „Pro a proti“ na stanici ČRo2 Plus dne 8.7. 2014 oponoval Jiří Grygar exopolitikovi L. Zelinkovi – velmi zajímavé! Viz http://www.rozhlas.cz/plus/porady/_porad/101030.

V.Nosková na Čro Vltava. V 10 pořadech „Ranní úvaha“, březen, červen, červenec 2014, vždy od 6.50 do 7.00 - viz archiv. Obhajoba racionality, kritika esoteriky, zmínky o Sisyfu aj.

Některé z fejetonů Věry Noskové na Blogu ČT24: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/blogy/vera-no>

Práce sekcí

Biologicko-medicínská sekce. Předseda J.Heřt spolupracoval při Bludných balvanech, při kontaktu s ministerstvem zdravotnictví, odpovídal na dotazy veřejnosti atd. Po jeho úmrtí se těchto úkolů ujal L.Kyša spolu mladšími vědci a lékaři (Jaromír Šrámek, Aleš Svoboda, Michal Krupka).

Fyzikální sekce (L.Pekárek, L.Jelínek, V.Černohorský) se uplatnila při zdůvodňování Balvanů, při organizaci experimentů „Paranormální výzvy“ i při posuzovatelské a poradenské činnosti. Pokračoval projekt výzkumu (ne)orientace živočichů v magnetickém poli.

Společenskovědní sekce (pátečníci). Po loňském úmrtí Z.

Pokorného sekce nezanikla, ujala se jí L.Příplatová a vtiskla jí podobu příkladného soužití společenských a přírodních věd. Skupina je otevřena veřejnosti, setkává se pravidelně každý pátek v PEN-klubu, viz www.patecnici.wbs.cz.

Na závěr

Rádi bychom viděli omlazení členstva a jeho větší aktivitu. Naše kritika by měla být pohotovější a mít větší respekt u veřejnosti i institucí. Budeme o to nadále usilovat.

Díky patří odstupujícímu výboru i předsedům sekcí za celoroční práci. Ceníme si našich sponzorů, jak těch hlavních (Akademie věd ČR), tak těch drobnějších, včetně pravidelných plátců členských příspěvků. Uznání patří všem našim členům a příznivcům.

Plenární členská schůze klubu Sisyfos

Plenární schůze (konference) proběhla 17. září 2014 v sále 206 Akademie věd ČR v Praze 1, Národní 3.

Setkání bylo zahájeno v 17 hodin veřejnou přednáškou Bc. Leoše Kyši: **Záhada vnímání informací bez zraku.**

V 18.15 hodin započalo vlastní jednání.

Předseda Č. Zlatník přednesl **souhrnnou zprávu** za uplynulé roční období – uvádíme ji výše. A. Pavlíček ji doplnil **zprávou o hospodaření**, které bylo mírně přebytkové, příjmy činily 143 877 korun, výdaje 111 746 korun. Po krátké diskusi byly obě zprávy **jednomyslně schváleny.**

K členské základně. Č.Zlatník přednesl zprávu L.Jelínka, který se pro nemoc z jednání omluvil. Aktuální počet členů je 398. Výbor navrhuje **zrušit členství u 43 členů**, kteří dlouhodobě neplatili členské příspěvky a nereagovali na urgující dopis. **Jednomyslně schváleno.**

Č.Zlatník seznámil plénum s návrhem na 14 členů nového výboru (předsednictva) . Z pléna vzešel návrh na další 2 členy – V. Černohorského a M. Marčišovského.

Pro následující období byl jednomyslně zvolen výbor ve složení:

1. Prof. MUDr. Oskar Andrysek, DrSc.
2. Ing. Martin Bloch, CSc.
3. RNDr. Petr Brodský
4. Ing. Václav Černohorský
5. Ing. Jaroslav Dolák
6. RNDr. Jiří Grygar, CSc.
7. Ing. Lukáš Jelínek, Ph.D.
8. PhDr. Zdeněk Jonák
9. Ing. Olga Kracíková, Ph.D.
10. Bc. Leoš Kyša
11. Ing. Michal Marčišovský
12. Miroslav Najman
13. PhDr. Ing. Antonín Pavlíček, Ph.D.
14. Ing. Lenka Příbylová
15. Mgr. Lenka Příplatová
16. Doc. RNDr. Čeněk Zlatník, CSc.

Schůze byla ukončena v 19.15 hod.

Rozdělení funkcí ve výboru

Pro plenární schůzi se sešel nově zvolený výbor (předsednictvo). Funkce ve výboru pro následující období jsme rozdělili takto:

Předseda (statutární zástupce klubu): Čeněk Zlatník

První místopředseda: Leoš Kyša

Druhý místopředseda: Lukáš Jelínek

Tajemník: Zdeněk Jonák

Hospodář: Antonín Pavlíček

Předsedové sekcí: L. Pekárek (fyzikální), L. Příplatová (společenskovědní)

Správce webu: Miroslav Najman, zást. Leoš Kyša

Správce členské databáze: Lukáš Jelínek

Kontakt se zahraničím: Jiří Grygar, Antonín Pavlíček, Michal Marčišovský

Rada Zpravodaje: L.Kyša (předseda, editor), Č. Zlatník, Z. Jonák, O. Kracíková

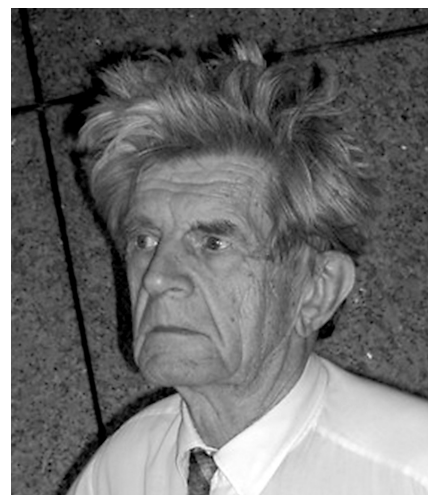
Rada webu: L. Kyša (předseda), P. Brodský, Z. Jonák, L. Příplatková, M. Marčišovský

Knihovník: Zdeněk Jonák

Koordinace přednášek: Č. Zlatník

Luděk Pekárek devadesátiletý

Jeden z nestorů českých skeptiků, fyzik doc. RNDr. Luděk Pekárek, DrSc. (* 31. 10. 1924) oslavil životní jubileum. Děkujeme mu za jeho neutuchající skeptickou práci a přejeme hodně energie a radosti do života.

Ministerstvo zdravotnictví chce trestat „vraždící“ léčitele

Leoš Kyša

Případů, kdy léčitelé odradí pacienty od léčby postavené na důkazech, mohou být stovky, možná tisíce ročně. Mnohé z nich končí tragicky – nenávratně poškozeným zdravím nebo smrtí. Pod dojmem posledních mediálně známých případů chce ministr zdravotnictví dát policii a soudům legislativní bič na vraždící léčitele. Jenže to nebude vůbec jednoduché.

O tom, že jde o skutečně rozsáhlý problém, se ministerstvo přesvědčilo v posledních měsících, kdy Svatopluk Němeček veřejně vyzval občany, aby mu posílali své zkušenosti s léčiteli. Případů, kdy šarlatáni způsobili odrazením od léčby ve zdravotnických zařízeních smrt vážně nemocných lidí se mu objevily v emailové schránce desítky. Šlo o první takto masivní veřejné odhalení tohoto problému. Dosud spíš bublal pod povrchem v rámci odborné debaty. „Nikdo to moc nechtěl veřejně slyšet. Média tohle téma neměla ráda. Léčitele mnozí novináři obdivují a tohle se jim moc nehodí do krámu. Jenže jako lékař, který se stará o starší lidi nemocné rakovinou, mám nepřetržitou zkušenost od devadesátých let, kdy potkávám pacienty, kterým léčitelé ukrátili život o dlouhé roky,“ říká Oskar Andrysek, primář Centra integrované onkologické péče Nemocnice Měšice a člen výboru Českého klubu skeptiků Sisyfos. Právě odrazení od účinné léčby je podle něj největší nebezpečí, které lidem od léčitelů hrozí, mnohem větší než jejich zpravidla nefunkční terapie tahající z nich peníze.

V srpnu se proto obrátil ministr zdravotnictví na ministryni spravedlnosti Helenu Válkovou: „Obrácím se na Vás se žádostí o zvážení možnosti řešit v trestním zákoníku zavedením zvláštního trestného činu trestnost osob – tzv. léčitelů, kteří svým přesvědčivým vystupováním „o uzdravovací moci“ jimi používaných postupů (schopností), uvedli v omyl nemocné lidi, kteří pak upřednostnili tyto „léčitele“ před zdravotní péčí poskytovanou k tomu způsobitelnými poskytovateli zdravotních služeb, a toto jednání tak vedlo k vážnému poškození jejich zdraví nebo smrti.“

V Norsku to jde, u nás ne

V říjnu však ministryně tuto Němečkovu prosbu o pomoc odmítla. Podle ní zavedení takového trestného činu není možné. „Stanovení nové skutkové podstaty trestného činu postihujícího osoby léčitelů - „šarlatánů“, kteří v rámci léčitelské činnosti způsobili újmu na zdraví nebo smrt třetí osoby, a to i s použitím praktik, jejichž smyslem bylo odradit pacienta od návštěvy kvalifikovaného lékaře, není v současnosti možné, neboť by orgány činné v trestním řízení byly v trestní praxi postaveny před neřešitelný problém. Nebylo by totiž jasné, jaké konkrétní jednání zde má být vlastně trestně postihováno. Není-li náležitá odborná péče zákonem nikde vymezena, není ani možné posoudit, zda léčitel v daném případě s touto náležitou odbornou péčí postupoval...“ píše Válková ministrovi Němečkovi. Ministerstvo spravedl-

nosti navíc doporučuje, že by toto jednání léčitelů mohlo být postihováno stávajícími zákony. Například prostřednictvím trestného činu podvodu, či trestných činů těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti nebo usmrcení z nedbalosti.

V úvahu podle ministerstva spravedlnosti připadají i trestné činy ublížení na zdraví a těžké ublížení na zdraví či vraždy. Většina těchto paragrafů ovšem není v praxi použitelná, protože nelze léčitelům prokázat úmysl, který vyžadují k naplnění skutkové podstaty. Oni by samozřejmě správně měli vědět, že jejich rady, metody a zrazování pacienta od léčby prostřednictvím metod, jejichž účinnost je prokázána a na nichž naše zdravotnictví stojí, povedou k poškození zdraví, ale léčitelé jsou zpravidla subjektivně přesvědčeni, že pacientovi pomáhají. Ano, jsou tu i vykukové, kteří se smířili s tím, že vydělávají na lidském neštěstí a vedí moc dobře, že jejich metody nepomáhají, ale tihle to nikdy nepřiznají.

Nejspíš i to je důvod, proč i přes negativní stanovisko ministerstva spravedlnosti trvá ministr zdravotnictví Svatopluk Němeček dál na svém a bude požadovat zapracování trestní odpovědnosti tzv. léčitelů do novely trestního zákoníku.

Pomůže Wimmerův případ?

Zajímavé je, že v Norsku podobný paragraf, jaký by chtěli Němečkovi úředníci, funguje. Přitom jde o zemi, kde je léčitelství povoleno, stejně jako poskytování mnoha alternativních terapií.

Ovšem: „Ohrozí-li tyto osoby (léčitelé) pacienta na životě buď svými léčebnými postupy, nebo proto, že pacient nevyhledal takového poskytovatele zdravotní péče, který by tomuto závažnému ohrožení na životě dokázal předejít, mohou být odsouzeni k trestu odnětí svobody až na 3 měsíce,“ píše se v analýze ministerstva zdravotnictví k norskému zákonu. Navíc dalším trestem je zákaz léčitelské živnosti, což u nás, kde není povolena, je bezpředmětné. V úvahu by tak mohly připadat tvrdší tresty. S ohledem na to, že u nás kvůli léčitelům umírají mladí lidé i děti, jako třeba, když v dubnu zemřel šestiletý diabetický chlapeček, kterému rodiče na radu léčitelů vysadili inzulin, přičemž dítě umřelo na selhání orgánů a velmi přitom trpělo. Rodiče u soudu dostali patnáct let. Léčitelé však dál provozují beztrestně svou praxi bez ohledu na krutou smrt dítěte, kterou svým způsobem také zavinili.

Jistou možnost skýtá poškozeným a pozůstalým Nový občanský zákoník, podle kterého by mohli lidé žádat po léčiteli náhradu škody, způsobené poškozením zdravím či smrtí blízké osoby. Takových případů však bude pomálu. Zvlášť v případě úmrtí. Pozůstalí totiž často s léčbou souhlasí, aniž si uvědomí, že pomohli svým blízkým ukřáti život. Rodiče se pak samozřejmě bojí, aby sami neskončili ve vězení.

O tom, zda půjde nějak trestat „vraždící“ léčitele i bez nového paragrafu, jak tvrdí ministerstvo spravedlnosti odmítá-

jící Německovu snahu, se brzy ukáže díky případu Marcela Wimmera. Ten trpěl leukémií a chodil se léčit k šarlatánům ze skupiny Slunce naděje. Rezignoval na běžnou terapii a léčbu od léčitelů nepřežil. V první polovině října zahájila

policie úkony trestního řízení pro podezření z trestného činu usmrcení z nedbalosti, za který by mohl příslušný léčitel vyfasovat až tři roky vězení. Otázkou je, zda se to skutečně stane.

Oběti alternativní medicíny: Česko

Leoš Kyša

Případy, kdy v Česku léčitelé zapříčinili smrt lidí, se stanou každý rok. Jen málo z nich se ovšem dostane na veřejnost. Do našeho přehledu jsme zahrnujeme dva mediálně známé případy z posledních měsíců, jeden starší případ, kterým se Sisyfos zabýval a na závěr také tři autentické příběhy, které skončily v emailové poště ministerstva zdravotnictví. Museli jsme z nich pouze odstranit jména konkrétních léčitelů. V jednom případě jde o známého nositele Bludného balvanu Sisyfa.

do konce života,” prohlásil podle Idnes.cz u soudu Ivan D. Ten však během vysazení inzulínu falšoval v diabetickém deníčku hodnoty, aby na to lékaři nepřišli.

Léčitelé nebyli nijak postiženi. Mohou dál radit sebevětší šílenosti, které mohou způsobit smrt dalších lidí.

Marcel Wimmer
(†45)

Pětačtyřicetiletý Marcel Wimmer zemřel počátkem letošního roku na rakovinu krve. Jeho stav byl jistě kritický, ale pokud by se léčil u doktorů, s nejvyšší pravděpodob-

Chlapeček
s cukrovkou (†6)

Za smrt šestiletého chlapce dostali na počátku června jeho matka se svým partnerem patnáct let vězení. Pár z Trutnovska mu totiž přestal aplikovat inzulín. Důvodem byly rady od léčitelů.

Janě H. je osmadvacet let a jejímu druhu jedenačtyřicet. Původně byli obvinění z ublížení na zdraví, ale soud nakonec poměrně nečekaně překvalifikoval trestný čin na vraždu s nepřímým úmyslem. Partneři se snažili chlapci pomoci a proto s ním byli v Pardubicích u léčitelů – irisdiagnostiků. Tato alternativní metoda je postavena na tom, že dokáže z oční duhovky rozpoznat nemoci. Irisdiagnostici matce doporučili, aby dítěti postupně snižovala dávky inzulínu, až jej má vysadit úplně. Podle jejich „diagnózy“ totiž chlapec neměl cukrovku, jenom „cukr v hlavě“. Matka u soudu uvedla, že léčitelům věřila, na rozdíl od lékařů. Soudce při objasnění rozsudku konstatoval, že rodiče sice mají nižší inteligenci, ale ne natolik, aby je víra ve vědouce léčitelů a nevráživost vůči lékařské medicíně zbavily zodpovědnosti v péči o dítě. Navíc chlapec podle znalců musel v posledních týdnech velmi trpět, hubnul, zvracel a měl bolesti. Ani to rodiče nepřesvědčilo, že je rada léčitelů chybná.

„Udělalí jsme tu nejšílenější věc v životě, přišli jsme o syna. Měli jsme velké plány, chtěli jsme, aby syn nastoupil do školy, aby se zapojil do společnosti. Nedokázali bychom mu naschvál ublížit. Jana je starostlivá matka, pro děti by udělala vše. I já jsem děti vzal za své, byl jsem šťastný, že mám konečně rodinu. Bolí nás to a ponese si to až

ností by ještě žil. Jenže nemocný muž začal docházet do skupiny s názvem Slunce naděje, kde mu sice dali naději na vyléčení jeho nemoci, ale zároveň s tím jej o připravili o budoucnost. Pod dojmem tvrzení léčitele Jiřího Suchého ze Slunce naděje nemocný muž věřil, že se musí dostat na dno svých sil a pak se uzdraví a sám se dokonce stane léčitelem. Krátce před smrtí mu dokonce tvrdili, že už je z osmdesáti procent uzdravený. Důvod tvrzení byl, že léčitelé věděli, že se blíží jeho konec a tak tvrdili, že už se prakticky uzdravil, aby si jej rodiče odvezli pryč. Jenže nestihli to. Umřel prakticky na prahu domu léčitelů, kteří nadále přijímají klienty, kterým podle zjištění reportéra Radiožurnálu tvrdí v podstatě od začátku, že musí odložit léčbu u lékařů, pokud se chtějí doopravdy uzdravit.

Chlapec s cystickou fibrózou (†10)

S tímto příběhem se nám svěřila sociální pracovnice pomáhající rodičům dětí s cystickou fibrózou. Na základě tohoto příběhu byl před lety udělen Bludný balvan jednomu známému českému léčiteli. Smrt malého chlapce, který byl svěřen do jeho péče, pro něj nic neznamenala. Své pacienty o život připravuje dál. Otiskujeme poprvé úryvek z emailu sociální pracovnice. Bohužel, nemůžeme kvůli domluvě zveřejnit její jméno, ani podrobnosti případu, ale vše je nám důkladně známo.

„Šlo o desetileté dítě, které zemřelo na následky jeho léčení. Rodina s ním jezdila k tomuto „lékaři“ a neléčil se jinak. Ačkoli právní oddělení nemocnice zvažovalo podání trestního oznámení, nakonec bylo rozhodnuto, že to „nemá

cenu". Důvodem byla primárně snaha ochránit před trestem rodiče, kteří místo léčby v nemocnici dali přednost radám šarlatána. Přišli o dítě kvůli vlastní naivitě a hlouposti, nechceme, aby šli ještě do vězení.“

Příběhy z ministerstva zdravotnictví

Dobrý den, pane ministře,

můj manžel zemřel na rakovinu na glioblastom v r. 2003. Léčil se za dost peněz u léčitele XXX v pensionu, kde byl hospitalizován asi čtrnáct dní. Stálo to opravdu moc peněz, manžel tam měl minimum stravy a pohovor s léčitelem byl cca 15 minut denně. Neměl na něj čas, bylo tam dost zájemců. Do teď je mi z toho člověka na nic, co všechno nám sliboval. Samozřejmě nesouhlasil s chemoterapií, pouze s operací.

Dále se léčil na doporučení zdravotnického personálu u dalších dvou léčitelů, Jména si nepamatuji, jen vím, že jeden léčil z fotky a druhý alkoholik léčil dotekem. Oba si přišli na pěkný balík peněz. Jsou to desetitisíce, které jsme za vše zaplatili.

Zastavte to prosím nějakým zákonem, je to hrozný obchod s lidskou důvěrou a bezmocností.

Dobrý den,

na základě Vaší masivní kampani proti šarlatánům, léčitelům a podobným parazitům, bych se také rád podělil o svojí zkušenost. Měl jsem přítelkyni (27 let), když jsme se před rokem dozvěděli děsivou diagnózu: rakovina ledviny v pokročilém stádiu. Uvěřila rodinnému známému, léčiteli, kte-

rý ji začal ujišťovat, že to rakovina není, že to jsou paraziti atd. Její zdravotní stav se nadále zhoršoval, ale i přes mé neustálé varování že se prudce zhoršuje na mně nebylo dáno, jelikož měla ohromnou podporu od jejího otce že to nic není, že to je normální že se nemoc nejdříve zhorší a pak bude zase dobře atd. Jinými slovy ji úplně vymyli mozek. Bohužel je to již 3 měsíce, co není mezi námi. Svůj špatný zdravotní stav si uvědomila, ale již bylo pozdě. Léčit se již nedalo. Bohužel nemám proti tomuto léčiteli žádné důkazy, abych na něj mohl podat trestní oznámení. To samé na jejího tátu, který de facto zabil spolu s léčitelem svojí vlastní dceru.

Nejhorší na tom je to že tu po ní zůstala malá holčička (2,5 roku) a ani ta ji nepřesvědčila o tom, aby se léčila u doktorů. Píší proto, že to třeba pomůže zachránit nějaké další lidičky, před tímto léčitelem. Tvrdě bych toto šarlatánství trestal. Dnes to v této republice dělá kdekdo.

Vážený pane ministře,

po dlouhém váhání jsem se rozhodla napsat Vám o příběhu mé mladší sestry, která vloni ve věku necelých 33 let zemřela na neléčenou rakovinu prsu.

Přibližně dva roky před smrtí mi sestra ukázala bulku na prsu, která byla na pohmat tvrdá a vypadala jako kulovitý útvar o průměru 2 cm. Hrdě mi oznámila, že ji dva léčitelé ujistili, že to v žádném případě rakovina není. Za několik měsíců sestru začala bolet záda a onemocněla, měla kašel, bolelo ji v krku. Šla k naší praktické lékařce a nechala se prohlédnout. Lékařka bulku objevila a snažila se pro léčbu udělat vše potřebné. Sestra dokonce odjela i do FN v Plzni, kde ji údajně chtěli okamžitě operovat a léčit. Vzhledem k tomu, že oba naši rodiče na rakovinu zemřeli (i přes absolvovanou odbornou léčbu), bála se, že ji „doktoři zabijou“ a měla před nimi doslova panickou hrůzu. Z nemocnice dobrovolně odešla bez léčby a za vydatné podpory svého partnera začala vyhledávat léčitele nejrůznějšího druhu.

Velkou roli v tomto rozhodnutí sehrála i skutečnost, že sestra i její partner absolvovali Homeopatickou akademii v Praze, podle jejichž zásad pak sami nabízeli veřejnosti homeopatickou léčbu. Nutno dodat, že ani jeden z nich neměl základní lékařské vzdělání. Oba měli přístup k homeopatickým lékům, které bez lékařského receptu či podobného do-

poručení nebylo možné získat. Klasičtí lékaři léčbu na základě znalostí z akademie zavrhovali.

Dále bych ráda zdůraznila, že se mezi léčitelé našli i tací, kteří sestře pomoc nabídli, ale v prvních řadách jí zdůraznili nezbytnost lékařské péče a jejich zájem nebyl čistě finančního charakteru. Takové léčitele však sestra okamžitě přestala navštěvovat.

Nemoc pokračovala dále, sestra měla teploty, kašlala, často zvracela a extrémně zhubla (měla snad i méně než 35 kg). Na to, že má rakovinu, byla znovu několikrát upozorněna, nebrala to však na vědomí a dobrovolně u praktické lékařky podepsala, že se vzdává jakékoliv lékařské péče a bude se léčit jen alternativně. Obrovský podíl na jejím rozhodnutí měl i její partner. S postupující nemocí a zhoršováním stavu měla sestra skutečně obrovské bolesti a i přes její nedůvěru ke mně, mne ve slabé chvíli dvakrát poprosila, abych s ní nakonec k lékaři šla. Když k tomu však mělo dojít, její partner sestru znovu přesvědčil, aby v alternativní léčbě pokračovala. V jednom případě jsem byla na telefonu i svědkem toho, jak jí v tom vysloveně bránil. Pomoci chtěli sestře i přátelé, kteří ji přišli navštívit. Jakákoliv návštěva však nikdy nezůstala se sestrou o samotě, partner byl vždy přítomen a sestru hlídal. Při jakékoliv nabídce pomoci spočívající v návštěvě či doporučení vhodného lékaře velmi rázně zakročil. Staral se také, aby sestra pravidelně užívala všechny doporučené prostředky od léčitelů.

Novým impulsem v „léčbě“ bylo seznámení se s teorií jakési ing. Bláhové, která většinu lidských neduhů sváděla na existenci parazitů v těle. Najednou se vše obrátilo – rakovina byla vyloučena, místo toho byla bulka v prsu vyplněna hromadou (promiňte to vyjádření) červů. Ty bylo třeba z těla vyloučit. Možností bylo více: klystýry, nějaké tabletky na očistu zapáchající po desinfekci a hlavně setkání s další léčitelkou, která poznatky ing. Bláhové aplikovala v praxi. Podle sestřiných informací se jednalo o píseckou léčitelku paní XXX. Již velice oslabená sestra si od ní koupila drahý přístroj Zapper a odebírala od ní údajně veterinární léky, které měly veškeré parazity v těle zničit. Paní XXX při jakési prohlídce určila, že má sestra tasemnicí psí, tasemnicí dětskou, dále parazity produkující nervový jed, diagnostikovala mj. borelie a dokonce i malárii. Prodala sestře jakýsi prostředek pro koně, jehož užití vyvolalo halucinace. Léčitelka usoudila, že je třeba jen snížit dávku. Bolest sestru po celou dobu tlumila vysokými dávkami ibuprofenu, cítila se být na něm i závislá.

Vzhledem ke svému stále se zhoršujícímu zdravotnímu stavu si sestra samozřejmě již delší dobu připouštěla, že může i zemřít. Na základě podpory svého partnera, za kterého se asi 11 měsíců před smrtí provdala, však překonávala chvíle zoufalství a skálopevně si stála za alternativní léčbou. Důvodem sňatku bylo zejména materiální zabezpečení partnera formou dědictví, kdyby snad opravdu zemřela. Partner ji obětavě opatroval 24 hodin denně, byl však dlouhodobě nezaměstnaný a problémy s prací měl už v době, kdy byla sestra ještě zdravá. Oba žili z peněz po mých a sestřiných rodičích.

Fyzická bolest šla ruku v ruce s problémy psychickými. Sestra měla v té době desetiletou krásnou a chytrou holčičku z prvního manželství, která tím vším velice strádala. Ani tato

dcerka nebyla dostatečným důvodem pro správné rozhodnutí v léčbě. Holčička se nakonec přestěhovala ke svému vlastnímu otci a jezdila k mamince již jen na návštěvy. I ty však byly pro obě strany obrovskou psychickou zátěží.

Před Vánoci mé sestře vypadaly všechny vlasy. Její stav se nelepšil. Nemělo ani cenu ji dále nabádat k návštěvě nemocnice. Přesvědčit se nenechala a navíc jsem se obávala i toho, že když ji tam odvezu a ona zemře, budu z její smrti obviněna já. Celé období bylo velice těžké. Sestra byla doslova zfanatizovaná a zmínka o lékařích u ní mnohdy vyvolala hysterické reakce a pláč. Spoustu informací mi zamlčela, někdy mi dokonce neříkala pravdu. Jméno léčitelky paní XXX znám od ní a jejího partnera, nejsem však nijak schopna dokázat, zda to byla skutečně ona, která léky pro koně sestře sehnala a „naordinovala“. Velice jsem se také obávala toho, že na základě nedůvěry k mé osobě proti mně sestra velmi razantně zakročí, pokud ji někam dovezu a ona to pak po čase jinak přehodnotí.

Přesně před rokem sestra po dlouhém strádání zemřela. Byla v zuboženém stavu s tělem plným metastáz, praskajícími žebry a s krevními hodnotami, které se neslučovaly se životem. Byla psychicky naprosto vyčerpaná a rezignovaná. Její partner ji odvezl do nemocnice v den, kdy už si s ní údajně nevěděl rady. Tentýž den, po několika málo hodinách zde sestra zemřela.

Nejsem ten typ člověka, který by byl ochoten s tímto příběhem veřejně vystoupit. Nechci rovněž házet do pytle všechny léčitele, i mezi nimi jsou lidé, kteří si lékařské pomoci velice váží a je-li potřeba, doporučí ji. Bohužel se mezi nimi objevují i šarlatáni, kteří se na lidském neštěstí záměrně obohacují a hazardují s lidskými životy.

Partner mé zemřelé sestry, si v současné době zvyšuje svoji „kvalifikovanost“ v postgraduálním studiu Homeopatického institutu a v dalších různých kurzech. Nedávno si otevřel v Plzni svoji homeopatickou kancelář.

Oběti alternativní medicíny: svět

Filip Hanzlík

Nejen v Česku, ale po celém světě se objevují křiklavé případy úmrtí způsobených různými alternativci. Jaké příběhy otřásly světem v posledních letech, aniž by ale zároveň otřásly vírouv alternativní medicínu?

Ryan Alexander Lovett (†7)

V březnu 2013 v Calgary (Kanada) onemocněl sedmiletý chlapec streptokokem, jeho jméno bylo Ryan Alexander Lovett. Matka se ho rozhodla sama léčit homeopatickými preparáty namísto aby ho vzala k lékaři. Chlapeček nejspíš u doktora nikdy nebyl ani na jediné prohlídce, protože o něm neexistovaly žádné záznamy. Léčba trvala asi deset dnů, potom už se chlapeček zmítal v křečích, tak se jeho matka konečně odhodlala zavolat do nemocnice. Byla to poslední noc jeho života, přitom stačilo včas nasadit antibiotika. Poté byla jeho maminka obviněna ze zanedbání péče, kanadský zákon totiž jasně prikazuje poskytnout dětem vše co potřebují, včetně efektivní lékařské péče.

Gloria Thomas (†0)

Psal se květen 2002, když devítiměsíční Gloria Thomas ze Sydney trpěla rozsáhlým ekzémem. Děvčátko bylo silně podvyživeno i přesto že ji její rodiče, Thomas Sam s jeho ženou Manju, krmili normálně. Důvod byl způsob léčby jejího ekzému, jelikož jí její rodiče podávali homeopatika namísto skutečných léků, muselo její tělíčko použít veškeré živiny při boji s nemocí, které nakonec podlehla. V červnu byli oba její rodiče odsouzeni za zabití své dcerky, Thomas dostal šest let odnětí svobody a jeho žena čtyři roky.

Sean Flanagan (†19)

Stejně jako existují případy, kdy byli léčitelé zkrátka k ničemu a jen ze svých klientů bezostyšně tahali peníze, jsou i tací, kteří své pacienty vyloženě zabili. Jednou z obětí takového léčitele je například Sean Flanagan, který trpěl Ewingovým sarkomem, což je forma rakoviny. Nepomohlo mu ozařování ani chemoterapie, tak se rozhodl zkusit i jiné metody, jeho rodiče proto vyhledali holistického doktora, jménem Brian O'Connell. Prohlašoval se za naturopata, který používá přírodní preparáty, Seanovi bral krev z těla, kterou ozařoval pod UV lampou. To ovšem moc nezabralo a tak se rozhodl pro poněkud radikální řešení a vpíchl mu do krve peroxid vodíku. Den na to Sean zemřel, léčba se tedy příliš nevydařila. Během soudního procesu neprojevil léčitel žádné známky lítosti a poté putoval na třináct let do vězení.

Magda (†0)

V dubnu letošního roku v Brzezně (Polsko) se narodila holčička Magda, kterou se její rodiče rozhodli neočkovat, nepodstoupila žádnou lékařskou péči a doktora si dokonce nenechali vejít do domu. Byli totiž členy sekty New Age a tak věřili akorát jistému léčiteli, který jejich malé dcerce

naordinoval jakousi „ekologickou“ dietu. Dieta to nicméně byla nejspíš dosti přísná, jelikož děvčátko zemřelo hladu. Její otec nakonec záchranku přece jen zavolal, nicméně to už byla holčička dávno mrtvá. Podle výpovědi lékařů z ní zbyla jen malá kostička potažená kůží, a dva týdny před smrtí již byla v kritickém stavu.

Abby Peterson (†6)

Trochu jiný scénář se odehrál v roce 2001 ve Sleepy Eye (Minnesota). Matka došla se svojí šestiletou dcerou k lékaři, chtěla ji nechat naočkovat. Doktor, nejspíš pod vlivem antivakcinační hysterie, jí ovšem očkování vymluvil s tím že vakcíny jsou příliš nové a že má dcerku raději vystavit možnému riziku. Dodal že prodělání infekcí vybuduje její imunitní systém přirozenou cestou. Abby se nakazila neštovicemi a k tomu se jí postupně přidal ještě zápal plic, její tělo ovšem nedokázalo dvěma infekcím efektivně čelit a po deseti hodinách plných agónie zemřela v nemocnici. Oběma těmto nemocem se dalo předejít právě očkováním a jak následná pitva ukázala, Abby se narodila bez sleziny, což ji činilo extrémně náchylnou k okolním patogenům. Doktorovo rozhodnutí mělo takový následek, jaký může nastat při odmítnutí očkování.

Isabella Denley (†1)

Rok 2002, Austrálie. Malá Isabellka trpěla epilepsií a její rodiče měli nařizeno ji léčit protikřečovými léky. Holčička prodělala třicet záchvatů během sedmi měsíců, než zemřela. U soudu její otec prozradil že protikřečové léky vyměnili za homeopatické preparáty, několik týdnů před její smrtí. To byla nejspíš zásadní chyba.

JoAnn Burggraf (†58) & Jerry Burggraf (†59)

Krom různých druhů homeopatie, akupunktury a rozličných metod detoxikace se snaží někteří alternativci využívat i léčebné přístroje. Jedním z nich je například údajně zázračná mašinka, zvaná EPRX. Tento stroj umí na základě slov svého objevitele Williama Nelsona údajně diagnostifikovat a pozor, zničit jakoukoliv nemoc. Používal se například na klinice v Tusle (Oklahoma), odkud jsou následující případy. Jerry Burggraf byl jedním z těch, kteří tuto mašinku vyzkoušeli v praxi. Měl diagnostifikovanou leukémii a vedlejší účinky chemoterapie mu připadaly až moc nepřijemné a tak začal podstupovat EPRX terapie, doufal že to jeho nemoc zastaví. Nezastavilo, v březnu roku 2005 zemřel.

JoAnn, jeho manželka, začala také podstupovat tyto terapie (pozn. 60 dolarů na hodinu), poté co nepomohly jejímu manželovi. Trpěla bolestmi nohou a kloubů, její syn jí prosil aby šla ke skutečnému lékaři, ale ona mu odpověděla že tenhle stroj jí uleví. Bolest se však zhoršovala, postupně byla tak nesnesitelná, že začala pravidelně omdlávat. V říjnu roku 2005 jí její syn konečně přesvědčil aby šla do nemocnice, byla ale tak slabá a měla zanícené otevřené modřiny na

nohou, že ji musela přepravit helikoptéra. Zemřela několik hodin po příchodu do nemocnice, testy ukázaly že její tělo bylo totálně zdevastováno nedignostifikovanou leukémií. Stroj po celou dobu obsluhovala jistá paní Myersová, která neměla žádné odborné vzdělání a na dveřích ordinace jí viselo půl tuctu certifikátů typu „doktor naturopatie“ nebo „doktor homeopatie.“ Když se jí pak zeptali jak je možné že stroj nezabral, řekla že je nová v branži a nevěděla ještě pořádně co dělá.

Po Burggrafových se objevil pacient s nemocným srdcem, který si jeden stroj koupil domů za 12000 dolarů a tak mu Myersová odpustila poplatky za sezení. Hádejte jak dopadl...

Russel Jenkins (†52)

Russel Jenkins provozoval alternativní Centrum Klidné Mysli (Southsea, Hampshire). V roce 2006 se mu na noze udělal dva centimetry dlouhý vřed. Ani on a ani jeho partnerka, bývalá sestra, nevyhledali žádnou odbornou lékařskou pomoc.

Místo toho se pan Jenkins jen poradil s homeopatkou, která mu doporučila natírat jeho ránu medem Manuka, dodává vám že tento pán byl diabetik.

Když ho v roce 2007 jeho matka navštívila, ucítila obrovský smrad a všimla si že prsty na jeho nohou ztratily barvu, za dva dny mu zčernaly. Zemřel sedmáctého dubna 2007 na gangrénu, způsobenou kombinovaným vlivem různých bakteriálních infekcí.

Jeho matka se svěřila že ztratit syna byla pro ni příšerná rána a že nejhorší jsou okolnosti za jakých zemřel. Stačilo jen zavolat doktora, ten by nasadil antibiotika a její syn by tu pořád byl. Ale on se rozhodl léčit sám...

Steve Jobs (†56)

Alternativní medicíně a pseudovědám propadají vedle „duchovně zaměřených“ lidí i lidé zaměření původně vědecky, lékařsky či technicky. Jednou z obětí je i sám Steve Jobs, kterému v roce 2003 našli nádor na slinivce.

Steve si nepřál aby do jeho těla někdo řezal, tak se rozho-

dl pro alternativní způsob léčby a vyzkoušel snad všechno možné, například akupunkturu či veganské diety. Neléčený, pardon, nádor léčený alternativně se postupně dostal do stádia, kdy už prakticky nebylo možné se ho zbavit.

Takže i když se po devíti měsících podrobil operaci, nebylo mu už prakticky pomoci.

Caroline Lovell (†36)

Jako poslední případ tu máme malou perlu, nejedná se o přímo o alternativní medicínu, nýbrž domácí porod. Poslední dobou začínají být skoro stejně oblíbené jako odmítání očkování a jejich odůvodnění má i podobnou hodnotu.

Skalní zastánkyně domácích porodů, Australanka Caroline Lovell, totiž během svého druhého domácího porodu dostala infarkt a byla převezena do nemocnice. Byla v kritickém stavu již při převozu a další den zemřela. Možná v tom zastánci moderních iracionalit uvidí nějaké hluboké poselství, pro mě je to jen následek nezodpovědnosti, kterou sama propagovala a nutila druhým.

Proč lékaři podléhají alternativní medicíně? Na vině mohou být peníze, víra i špatné vzdělávání

Leoš Kyša

Lékařů, kteří se zapletli s alternativní medicínou, mohou být desítky. Ve svých ordinacích mnozí z nich nabízejí kromě ověřené léčby i postupy a preparáty, které nikdy neuspěly v regulérních studiích a testech. Někteří se dokonce kompletně postavili na druhou stranu barikády, věnují se jenom alternativní medicíně a tu ověřenou, často hanlivě nazývají jako oficiální, tedy tu, kterou studovali a jejímž titulem se honosí, zavrhují a dokonce proti ní různými způsoby bojují, jako třeba protiočkovací ikona MUDr. Ludmila Eleková.

Pomineme-li známé postavy alternativní medicíny s titulem MUDr., jako jsou už zmíněná bojovnice proti očkování či MUDr. Josef Jonáš, který vyvinul svůj vlastní, velmi svébytný systém alternativní medicíny, je velmi těžké se lékařů koke-

kujících s kouzelnými a neprokázanými léčebnými metodami dopočítat. Dosud to nikdo neučinil. Prezident České lékařské komory Milan Kubek přiznává, že nejspíš není ani možnost, jak k tomuto číslu dojít. „Nemáme žádný nástroj, jak takovou činnost lékařů evidovat. Přírodní medicínu jako doplněk klasické léčby menší část kolegů nepochybně používá. Naopak věřím, že k šarlatánským metodám se ze zjištěných důvodů uchylují jen jednotlivé černé ovce,“ říká Milan Kubek.

Chyba ve vzdělávání?

Podle něj není výskyt těchto černých ovcí záležitostí systému, ale jde o věc individuálního nastavení: „Někdo dovedně využívá sugesci a placebo efekt k tomu, aby pomohl svým

pacientům trpícím například psychosomatickým onemocněním. Někdo jiný se naopak může ze zjištěných důvodů zpronevěřit lékařské etice. No a třetí skupinu tvoří blázni. Ani lékaři totiž samozřejmě není imunní vůči duševním poruchám.“

Trochu jinak to ale vidí patolog Jaromír Šrámek. „Myslím si, že hlavním důvodem poměrně velké přichylnosti k alternativní medicíně mezi lékaři je pregraduální a do jisté míry i postgraduální vzdělávání lékařů. Během svého pregraduálního vzdělávání se medik setkává s řadou vědeckých poznatků jako se zjevenou pravdou, k úspěšné zkoušce postačuje jen prostá reprodukce znalostí. Později se student v klinické fázi studia, případně lékař v předatestační přípravě, naštěstí jen v některých oborech a na některých pracovištích, setkává s tím, že rigorózní důkazy klinické účinnosti jsou pokládány za samoúčelný nápad “teoretiků”, případně “profesorů z klinik” a pro dobrou praxi je zásadní tzv. dobrá zkušenost. Celé je to ještě zhoršeno tím, že studium medicíny samo o sobě zvyšuje sebevědomí a tlumí kritický náhled na vlastní znalosti a neznalosti,“ říká Jaromír Šrámek.

„Dobrá víra?“

Václav Hořejší, imunolog a ředitel Ústavu molekulární genetiky Akademie věd vidí za přechodem lékařů na druhou stranu barikády podobně jako Kubek ziskuchtivost. „Vycházejí vsříc silné poptávce a jejich kouzelný titul MUDr. jim poskytuje velkou výhodu oproti netitulovaným konkurentům. Tito lidé praktikují i naprosto šílené metody, jako je „elektroakupunktura dle Volla“,“ vysvětluje Hořejší. Podle něj jde ale o menší skupinu lékařů. „Většina těch, co alternativní medicínu praktikují pravděpodobně věří, že ony metody, jako homeopatie, akupunktura či třeba diagnostika pomocí siderického kyvadélka, skutečně empiricky fungují. Někteří v některých těchto metodách spatřují jakousi souvislost s náboženstvím a s nadpřirozenými jevy. Některé tyto metody (akupunktura a jí příbuzné metody) dokonce mohou mít i racionální, i když dosud nedostatečně probádaný podklad. Přirozeným (a pro racionální lidi jediným) vysvětlením fungování většiny těchto metod je samozřejmě působení placebo efektu, který je mocně posilován tím, že se ho pacientovi dostává z rukou pana doktora,“ je přesvědčen Hořejší a zároveň dodává, že pokud šarlatánské metody praktikuje lékař, je to mnohem lepší, než když je to nějaký nevzdělaný amatér-šarlatán. „Velká většina lékařů totiž ví, kdy je nutno použít standardní metody racionální medicíny, a kdy onen placebo efekt vyvolaný „alternativní“ metodou přinejmenším neškodí. Z tohoto důvodu bych proti používání alternativních metod lékaři ani příliš nebrazil,“ říká smířlivě Hořejší.

Jan Kořen, primář I. interní kliniky – kliniky hematologie 1. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy a VFN v Praze je přesvědčený, že příklon k alternativní medicíně je čistě záležitostí lékařů prvního kontaktu, u jejichž pacientů nejde o závažné problémy a akutní ohrožení zdraví. „U ambulantních specialistů a u nemocničních lékařů si použití takových metod nedokáží vůbec představit,“ říká. „Domnívám se, že kromě finančního profitu může být motivací i snaha „něco“ nabídnout i při vyčerpání možností standardní medicíny v případech, kdy přes veškeré úsilí nejsme schopni odstranit chorobnou jednotku, či dostatečně potlačit obtíže pacienta, někdy dokonce i stanovit přesnou příčinu obtíží, např. u funkčních poruch, psychosomatických obtíží apod.“,“ dodává.

Měla by se „alternativa“ kriticky přednášet?

Boris Kreuzberg, děkan Lékařské fakulty UK v Plzni přemítá, že by možná bylo na čase začít studenty lékařských fakult s alternativní medicínou seznamovat. „Studenti medicíny jsou, věřím, vzdělávání kvalitně a racionálně v metodách klasické medicíny, avšak bývají minimálně informováni o postupech medicíny alternativní, jejich principech a škodlivých následcích. Někteří lékaři skutečně občas použijí alternativní přístupy z důvodů ekonomických (např. homeopatie, která nejsou hrazena zdravotními pojišťovnami a platí u nich smluvní ceny, tedy dá se na nich vydělat). Akupunktura jako stará metoda čínské medicíny má i určité racionální podklady a určitě neškodí. Čili, důvody otevřenosti některých lékařů k alternativní medicíně jsou velmi často finanční, mnohem méně ideologické či náboženské. Možná by opravdu bylo dobré více se studenty o mnohdy neseriózních přístupech alternativní medicíny diskutovat a poukazovat na nebezpečné důsledky jejich použití. Bohužel i média často propůjčují alternativcům velký prostor a mnozí z nich jsou poměrně agresivní,“ říká Boris Kreuzberg.

Jeho kolega, děkan lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně Jiří Mayer jde ještě dál. Zdravotnickému deníku na otázku „Myslíte si, že je potřeba něco udělat se stavem, kdy lékaři svými tituly zaštiťují často bizarní, neprůkazné a někdy i nebezpečné metody tzv. alternativní medicíny?“ odpověděl, že Lékařská fakulta Masarykovy univerzity v Brně již má v přípravě několik oznámení relevantním úřadům v ČR.

Článek vznikl a byl publikován na webu Zdravotnický deník <http://www.zdravotnickydenik.cz/2014/10/proc-lekari-pod-lehaji-alternativni-medicine/>

Kauza MDM metody: Údajná revoluční léčba diabetiků vyvolává vášně, spory i podezření z podvodu

Leoš Kyša

Spor o metodu MDM už několik měsíců vyvolává vášně mezi českými lékaři a rozděluje je na nesmířitelné tábo-ry. Za metodu oceněnou dokonce Bludným balvanem se

postavilo několik lékařských kapacit. Desítky lékařů ji za úplatu provozují. Většina příslušníků lékařského stavu ji ale považuje za šarlatánství, ne-li přímo podvod na

pacientech. Pro někoho možná okrajový spor obnažuje až na dřevě problémy se zaváděním nových metod i se samočisticími mechanismy našeho zdravotnictví.

Už přes čtyři roky se u nás provádí terapie pomocí metody mesodiencefalické modulace. Jde o fyzikální terapeutickou metodu, která podle vyjádření Aleny Svátové, ředitelky MDM Center: „... upravuje a harmonizuje poruchy způsobené funkčními i orgánovými chorobami. Jde o neinvazivní elektrofyziologickou stimulaci centrálního nervového systému.“ Jednoduše řečeno, metoda je postavena na principu vlivu malých impulsních proudů na „mesodiencefalickou“ oblast CNS. Tyto pulsy jsou vysílány do jakýchsi sluchátek, která jsou umístěna na hlavu pacienta tak, že jedno sluchátko je na čele, druhé přiléhá k týlu. Vysílání pulsů má měnit elektrické děje buněčných membrán a mimo jiné zlepšit krevní mikrocirkulaci v celém těle.

Praktický efekt? Léčba diabetické neuropatie a hlavně pak bolesti, kterou vyvolává. Nejde o okrajovou věc. Už jenom proto, že na neuropatickou bolest nemáme zatím žádný opravdu účinný recept a diabetiků stále přibývá. Možná, že to je důvod, který stojí za rozmachem tzv. MDM center, kterých je u nás deset a tři se chystají otevřít na Slovensku. Navíc nejde o levnou záležitost. Základní terapie v centru stojí deset tisíc korun.

Šťastné setkání

Metoda samotná má za sebou dvě studie, které měly prokázat její účinnost. Jedna byla provedena ve fakultní nemocnici v Hradci Králové a další pak ve fakultní nemocnici v Motole. První metodu dozoroval profesor Zdeněk Zadák, jinak uznávaný expert na léčbu metabolických poruch a umělou výživu. K metodě se dostal ještě v jejím počátku, kdy ji u nás v roce 2005 veřejně prezentoval její tvůrce Vladimír Pavlov, který ji údajně vyvíjel dlouhá léta ještě za časů SSSR. Zadák přiznává, že jej už z počátku překvapila bombastická tvrzení tvůrce přístroje o tom, co všechno MDM metoda dokáže.

Pavlov a lidé okolo něj mluvili například o léčbě tuberkulózy, srdečním infarktu, vředové chorobě žaludku a dvanácterníku, popáleninách a mnohých dalších neduzích, které by mohla aplikace MDM léčit. V podstatě byla z počátku metoda nabízena skoro jako panacea, tedy všelék. „Je fakt, že mnohá ta prohlášení stála na vodě,“ přiznává profesor Zadák a podle vlastních slov se pokusil bombastická prohlášení Rusů krotit. Také navrhl, aby se metoda vyzkoušela právě na diabetickou neuropatii. Připravil proto experiment, který v roce 2005 proběhl pod jeho odborným dohledem a který vyšel pozitivně, tedy, že metoda skutečně působí úlevu pacientům, kteří trpí diabetickou polyneuropatií, jinak známou jako syndrom neklidných nohou. Pro firmu ZAT, a.s., která tento přístroj vyrábí a současně je jediným vlastníkem MDM Centrum, s.r.o., bylo setkání s profesorem Zadákem zásadní. Nejenže pro ně objevil „díru na trhu“, ale zároveň navrhl a dozoroval studii, která potvrdila účinnost v této indikaci (a kterou samozřejmě ZAT zaplatil).

Jinou studii pak v roce 2010 provedl v Motole profesor Milan Kvapil. Tato studie byla také zaměřena na diabetiky

a měla zhodnotit vliv MDM na mikrocirkulaci krve na perifériích. Design studie byl shodný se studií hradeckou. Monitorem druhé studie byl také prof. Zadák. Dle publikovaných výsledků studie potvrdila, že došlo k statisticky významnému zlepšení parametrů kožní perfúze s odstupem třiceti dnů v porovnání s placebem. Také došlo k statisticky významnému poklesu glykovaného hemoglobinu. Na tuto studii mělo navazovat několik ověřovacích klinických sledování, tzv. follow-up, lékaři v MDM centrech. Jedno z publikovaných sledování mělo např. ověřit vliv MDM na proces hojení chronických ran. Ověřování na patnácti pacientech prováděl MUDr. Emil Záhumenský. Na stránkách MDM Centra se píše, že u žádného z jím léčených pacientů nemusela být provedena amputace právě díky použití metody MDM! Tady už ale dochází k jistým pochybnostem. Na webu Se-stricka.cz v článku o metodě z počátku loňského roku už Záhumenský sděluje, že „z devíti dosud léčených pacientů musela být amputace provedena pouze v jednom případě“. O půl roku později na serveru zdravi.doktorka.cz ten samý lékař informuje: „Z třinácti dosud léčených pacientů musela být amputace provedena pouze ve dvou případech.“

Balvan pro MDM

Navzdory s časem přibývajícím počtu pacientů, kteří navzdory léčbě metodou MDM přicházejí o končetiny, vše pořád vypadá pro metodu příznivě. Možná i proto se metoda dočkala nadšeného mediálního ohlasu a samozřejmě nárůstu počtu pacientů. Jenomže po MDM Centru i jeho mateřské firmě ZAT, a.s. mrštil na počátku letošního roku svým Bludným balvanem Český klub skeptiků Sisyfos, který jím jinak častuje šarlatány, případně ty, kdo přicházejí s rádoby vědeckými metodami, které ale nefungují.

„Nepřekvapuje nás, že v síti poboček tuto absurdní metodu aplikují za úplatu „významní odborníci“ z řad homeopatů a jiných průkopníků holistické medicíny. Považujeme však za trapné, že metodě, jejíž deklarovaný princip je téměř na 100% mylný, uvěřili na základě svých dvou vlastních studií, o jejichž kvalitě lze pochybovat, i dva čeští univerzitní profesori Zdeněk Zadák a Milan Kvapil a stali se dokonce jejími hlavními garanty. Přitom prof. Kvapil zašel až tak daleko, že tuto metodu sám za úplatu poskytuje ve své soukromé ordinaci...“ píše se ve zdůvodnění k udělení anticeny.

V článku z loňského roku, který napsal nedávno zesnulý profesor Jiří Heřt a zveřejnil jej na stránkách Sisyfa, se také můžeme dočíst, že „Snad nejtrapnější na celé záležitosti je to, že se do propagace metody zapojili i univerzitní profesori, kteří neváhají MDM propagovat a tvrdit, že pozitivní léčebné efekty byly „prokázány“, i když musí dobře vědět, jak je to ve skutečnosti. Léčebné účinky regulérně prokázány nebyly, renomovaní lékaři vědomě nemluví pravdu. A stejně tak trapné je, když do „výzkumu“ této metody, o správnosti jejíhož principu a tedy účinnosti lze a priori s téměř s jistým úspěchem pochybovat, se zapojují lékaři řady zdravotnických pracovišť a svůj čas nevěnují užitečnější práci, třeba racionální terapii osvědčenými prostředky vědecké medicíny...“

Důvodem ostrých vyjádření je kromě výtek na samotnou metodu, kterou ve světě nikdo nezná a je čistě dílem

profesora Pavlova, který o ní nikdy nepublikoval v impaktovaných časopisech, i skutečnost, že společnost ZAT, a.s. odmítá poskytnout odborné veřejnosti své know how, takže vlastně nikdo neví, jaký mají ony pulsy charakter, jak jsou do těla pacientů vysílány a jak mají vlastně specificky působit. Kromě toho se snesla kritika i na obě studie, které měly účinnost MDM prokázat. Obě byly totiž jednoduše zaslepené. Lékaři tak mohli výsledek, byť třeba nevědomě (nebo záměrně) ovlivnit. Výsledky studií jsou dle vyjádření odborných společností i klubu Sisyfos nepřesvědčivé. Jde o to, že použitá metoda hodnocení dle VAS (vizuálně analogová škála) je obecně uznávaná metoda, ovšem v placebem kontrolované studii musí být náležitě zhodnocen vliv placebo a jeho doznívání v čase srovnáním v obou skupinách; pokud je průběh doznívání v obou skupinách podobný, jedná se pouze o efekty placebo a léčba nemá specifický účinek. Takto ani jedna studie vliv placebo nehodnotí.

Vadná teorie, mizerné výsledky

Jedinou dvojitě zaslepenou studii provedl ve fakultní nemocnici Plzeň, také na žádost ZAT, tým pod vedením docenty Silvie Lacigové, ve spolupráci s profesorem Richardem Rokytou z 3. lékařské fakulty UK v Praze. Tato studie byla jako jediná publikována v zahraničním impaktovaném časopise. A výsledek? Totální selhání metody. Docentka Lacigová navíc kritizuje i práci, za kterou stojí Emil Záhumenský. „Ve skutečnosti nejde o opravdovou klinickou studii, ale pouze používání přístroje za peníze nemocných s defekty nohou. Každý pochopí, že se nejedná o žádnou studii, jen o alternativní léčbu za peníze. Naše skupina plánuje v brzké době prezentovat druhý díl práce, kde jsme již prokázali, že MDM neovlivnila ani měřitelné veličiny, jako jsou hladiny katecholaminů, kortisolu, minerálů, parametry oxidačního stresu, mikrocirkulace a vegetativního tonu,“ říká rozhodně Silvie Lacigová.

Stejně rozhodný je i Václav Černožský, člen výboru Sisyfa, který se na udělení Bludného balvanu pro MDM podílel. „Léčebný efekt je propagátory metody vykládán spekulacemi o tom, že frontookcipitální orientace elektrod způsobuje koncentraci proudu v oblastech mesencephalon a diencephalon, dvou samostatných oblastí mozku, podle kterých je metoda pojmenována, čímž dochází k normalizaci všech životních funkcí organismu. Hodnoty snížené se zvyšují, zvýšené se snižují a to prostřednictvím uvolňování neuropeptidů. Jedná se o výmysl bez jediného důkazu,“ tvrdí Černožský.

Podle něj není ani sebemenší důvod, proč by měl proud procházet v maximální hustotě právě na spojnici mezi oběma elektrodami umístěnými na hlavě, mezi kterými se cílové oblasti nacházejí. Proud se uzavírá celým objemem lebky a dělí se v přímém poměru k vodivosti jednotlivých cest. Část proudu ani neprojde lebeční kostí a uzavře se tkání mimo. To co lebeční kostí projde, bude v první řadě procházet mozkomíšním mokem po povrchu šedé kůry mozkové, mezi oběma hemisférami a krevním řečištěm. „A i kdyby měli autoři pravdu, je vyloučeno, aby léčebný efekt byl vy-

volán u tak širokého spektra nemocí s různou patogenezí. Moderní medicína je věda založená na důkazech. U „mesodiencefalické modulace“ je však českými proponenty neexistence věrohodného principu působení doloženého důkazy naprosto zasypána obrovským mediálními humbukem. Princip působení založený na „speciálním tvarování impulzů“ je know-how, je tajný, důkazy o neúčinnosti jsou programově zamlčovány, jakákoliv kritika se nepřipouští a je vyhrožováno soudními spory. Vše výše uvedené jsou typické příznaky pseudovědy,“ dodává Černožský.

Další studie nebudou a basta

Od metody se postupně distancovaly i čtyři odborné lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně: neurologická („metoda je nevědecká...účinky metody nejsou prokázány validními výzkumy...“), diabetologická („...výbor České diabetologické společnosti, se od této metody opakovaně distancoval a nadále hodnotí MDM jako metodu bez objektivně prokázané účinnosti v uvedených indikacích...“), neuromodulační a Společnost pro studium a léčbu bolesti: „Mesodiencefalická oblast neexistuje ani v anatomickém ani v jiném medicínském názvosloví. Je to pouze zavádějící název ruských propagátorů... Nebylo nikdy zjištěno v jaké oblasti mozku stimulace působí. A to ani metodami funkční magnetické rezonance ani pozitronové emisní tomografie a ani jinými možnými důkazy.“

O studii týmu doc. Lacigové se v prohlášení dále praví: „Tato studie neprokázala léčebný efekt této metody na diabetickou polyneuropatii a přechodné psychologicky příznivé efekty byly jednoznačně efekty placebo. Tento placebo efekt nebyl nikdy hodnocen původními autory a propagátory metody.“

Alena Svátová, ředitelka MDM Center je přesvědčená, že reakce odborných společností nastala v přímé návaznosti na Bludný balvan Sisyfa. „Rozumíme tomuto kroku. Konzervativní přístup k novým metodám, které jsou na trhu nové, je pro udržení špičkové erudice českého lékařství potřebný. Je nutné však vzít v potaz skutečnost, že jde o stanovisko vedení čtyř společností, ne celé lékařské veřejnosti,“ prohlašuje.

Profesor Zadák tak příkrý není. Výtky na adresu metody chápe a v mnohém je i sdílí. Podle něj bylo chybou provozovatelů metody vypouštět do světa mnohá nadsazená prohlášení. Navíc namítá, že došlo prostě k jistému nedorozumění, protože podle něj je metoda, jak jí aplikuje prof. Vladimír Pavlov, prostě jen určitou variantou známé transkraniální elektrické stimulace (TES). „Tato i jí příbuzné metody (TES) mají příznivý účinek na snížení nociceptivních (bolestivých, svědivých) příznaků i když přesně neznáme všechny podrobnosti mechanismu působení a můžeme oprávněně pochybovat o působení na mesodiencephalon. Z tohoto hlediska je pojem MDM zavádějící. I přes tyto nepřesnosti je zřejmé, že nevyužít tento potenciál ve prospěch nemocných by bylo chybou,“ je přesvědčený Zadák.

Zároveň ale připouští, že by stálo za to buď udělat další studii, případně by podle něj mělo MDM Centrum oslovit nezávislého odborníka, klidně z tábora těch, kteří metodu

odmítají, aby dozoroval aplikaci metody a její výsledky na pacientech.

Jenže ejhle, problém je, že MDM Centrum už žádnou další práci nechystá. „Provedené studie splňovaly všechny požadavky přísných kritérií klinického zkoušení a žádné další v současné době neplánujeme,“ říká rozhodně Svátová.

Na tahu je ministerstvo

I když to asi není úplně férová paralela, nabízí se tu podobný příběh a to s „diagnostikou zdravotního stavu“ přístrojem AMP. Šlo o přístroj, také původem z bývalého SSSR. Měl pomocí měření teploty na pěti místech těla (tzv referenčních bodech) stanovit až přes sto parametrů zdravotního stavu pacienta, včetně krevního obrazu. Přístroj měl stejnou mediální odezvu jako MDM. Taková Mf DNES o něm psala přímo nadšeně (Funguje to!). Také se za něj postavili mnozí lékaři, včetně profesorů a také se začal houfně nabízet pacientům. Po udělení Bludného balvanu zahájilo postupně ministerstvo zdravotnictví řízení o zákazu používání zdravotnického prostředku. Během něj se zjistilo z jiných evropských zemí, kde byl přístroj provozován, že nikde nebyl řádně registrován ani nebyla prokázána jeho účinnost. Majitelé přístroje, kteří také rozjeli různá centra, kde byl používán, nakonec AMP přejmenovali na ANESA a přešli do alternativního undergroundu. Dál diagnostiku na přístroji nabízejí, ale už nemají ambici usilovat o proplácení ze zdravotního pojištění, či působit nějak oficiálně. Byznys ale dál pokračuje. Stejný osud nejspíš čeká i metodu MDM. Majitelé nemají zájem dalšími nezávislými studiemi prokázat účinnost, budou se dál propagovat studiemi zaštitěnými jmény profesorů Zdeňka Zadáka a Milana Kvapila, případně nějakými vědecky irelevantními observacemi ze svých MDM center a byznys bude pokračovat dál.

Václav Černohorský je přesvědčený, že je teď na tahu ministerstvo zdravotnictví, protože: „Terapeutický přístroj bez prokázané účinnosti nemá co pohledávat v registru zdravotních prostředků.“

Vysvětlení o tom, že jde vlastně o jiný druh transkraniální stimulace je podle něj jen úhybný manévr, který má metodě pod palbou kritiky dát opět punc vědeckosti: „Lidé od výrobce přístroje i jeho dceřiné firmy MDM Centrum léta pacientům podle mě lhali o jedinečnosti metody „mesodiencefalické modulace“ i o neexistujících vědeckých pracích ruského autora. Přiznáním, že se jedná jen o variantu transkraniální elektrické stimulace mozku si totiž moc nepolepší. Na rozdíl od poměrně účinných invazivních metod stimulace mozku, resp. míchy, které cíleně stimulují vybraná mozková centra, resp. míchy pomocí implantovaných elektrod (DBS, SCS), např. za účelem snížení bolesti v torpidních stavech, kde klasická léčba již nezabírá, jsou výsledky neinvazivních metod rozporuplné a trpí podobnými nešvary jako „mesodiencefalická modulace“, říká Černohorský.

Příběh MDM a sporů okolo něj tak bude ještě jistě pár let pokračovat. Zatím nám ukázal jednu věc a to, že očistné mechanismy v našem zdravotnictví fungují. Trvá to několik let, ale nakonec se lékařům, aktivistům ve zdravotnictví i odborným společností, podaří s pochybnými metodami popasovat. Na druhou stranu, ale často firmám, které touží vydělat (a vydělávají) na nevyzkoušených a neprůkazných metodách, nahrávají nekritická média a také laxnost ministerstva zdravotnictví. A nakonec i někteří lékaři, kteří nemají problém zpochybněnou metodu pacientům nabízet. Na stránkách MDM Centra lze nalézt jména více než desítky mužů a žen ověřených titulem MUDr., kteří neváhají zásadním způsobem zpochybněnou metodu prodávat svým pacientům, aniž by tlačili své chlebodárcy k dalším skutečně průkazným nezávislým studiím, jako byla ta, kterou provedl tým ve fakulní nemocnici v Plzni. Dokud nebudou předloženy skutečně relevantní důkazy o účinnosti, které rozptýlí pochyby odborných společností, je naprosto na místě být k metodě MDM více než ostražitý.

Článek vznikl a byl publikován na webu Zdravotnický deník <http://www.zdravotnickydenik.cz/2014/10/udajna-revolucni-lecba-diabetiku-vyvolava-vasne-spory-i-podezreni-z-podvodu/>

Význam testů: mezi teorií a empirií

Martin Mahner

Z časopisu Sceptiker přeložil Milan Urban

Jak se dospěje k poznání lépe: pouhým myšlením nebo zkušeností? Kdo je přesvědčen, že pouhým myšlením, je ve filozofii označován za racionalistu; kdo sází na zkušenost, za empiristu. Racionalisté poukazují především na matematiku jako formu rozumového poznání; empiristé zdůrazňují nezpochybnitelnost smyslového poznání. Jak už to bývá, i v tomto případě mají obě strany částečně pravdu a částečně se mylí. Při pouhém myšlení se člověk může ztratit v různých spekulacích, na druhé straně s pouhou smyslovou zkušeností bez teoretického zpracování se nelze dostat daleko. Není proto divu, že přinejmenším reálné vědy považují racionalismus za stejně významný

jako empirismus. Vědecké zkoumání není žádným nesignifikantním pokusnictvím, nýbrž teorií podloženým pozorováním, měřením, a experimentováním. Čím zralejší, resp. pokročilejší disciplína je, tím lepší resp. větší je její teoretická část. A naopak: čím je disciplína novější resp. méně vyvinutá, tím menší je její teoretická část a větší podíl spekulativních pokusů. Ale ani ty se však nedělají beze smyslu, nýbrž na podkladě hypotéz.

Zkouška hodnověrnosti

Provázanost teorie a empirie vede k tomu, že nové hypotézy jsou před empirickým ověřováním podrobeny nejdříve

teoretickému testu, jinak řečeno zkoušce hodnověrnosti. To znamená, že se nejprve zjišťuje, do jaké míry je nová hypotéza v souladu s dosud dobře potvrzenými teoriemi a jak dalece se od nich odchyluje (externí konzistence). [Poznámka „pod čarou“: Teorie nesmí mít vnitřní protiklady, musí být vnitřně konzistentní. Musí být ale také konzistentní externě, to znamená, že musí být převážně v souladu s existujícím .. (speciálním a obecným) stavem poznání. Vnější soulad samozřejmě nemůže být nikdy úplný, neboť jinak by nebyly žádné nové poznatky.]

Kromě toho se zvažuje, jak plodná teorie je a zda vysvětluje věci lépe nebo hůře než jiná teorie atd. Tímto způsobem se zjišťuje vhodnost určité hypotézy pro testování. Především v závislosti na čase a penězích se potom nejdříve testují hypotézy pro testování vhodné. Ty méně vhodné se testují později nebo vůbec ne.

Jsou ovšem také hypotézy, které se ukážou pro testování jako nevhodné, protože ani v nejmenším neobstály při zkoušce hodnověrnosti, například proto, že jsou zcela v protikladu s dobře potvrzenými teoriemi dané disciplíny nebo dokonce k celému našemu stavu poznání. Ne náhodou se takové hypotézy vyskytují v pavědách. Mezi nejlepší příklady patří v tomto ohledu homeopatie, jejíž základní myšlenky zcela odporují potvrzeným teoriím z fyziky, chemie a biologie. Z pohledu normální vědy je proto homeopatie pro testování naprosto nevhodná, nejen méně vhodná. Její nevhodnost k testování, zjištěná racionální zkouškou hodnověrnosti, není žádný dogmatismus, jak často tvrdí empiricky uvažující lidé.

Radikálně-empiristickou alternativou by mělo být úplné zřeknutí se zkoušky hodnověrnosti, aby tak jakékoli i absurdní tvrzení mohlo být považováno za vhodné pro testování.

Kdo kromě radikálních empiristů by tedy homeopatii testoval? Samozřejmě zaprvé samotní příznivci homeopatie, resp. ti, kteří se k tomu nechali přesvědčit lobbisty ať už za úplatu nebo bez ní. Homeopati potřebují testy ne pro potvrzení jejich podle nich tak jako tak správné teorie, ale pro propagační účely. Dokonce i studie s negativním výsledkem k propagaci homeopatie napomáhají, neboť se může vzbuzovat dojem, že homeopati jsou do vědy zapojeni a tedy brání vážně. Zadrugé to jsou skeptici, kteří jsou v rámci osvěty připraveni testovat i hypotézy pro testování zcela nevhodné. Že je homeopatie pavědou se veřejnosti

snadněji vysvětluje, když lze poukázat na negativní testy než kdyby se jen tvrdilo, že je pro testování nevhodná. Testováním netestovatelného se ovšem skeptici nechovají jako normální vědci.

Dalším důvodem pro skeptiky empiricky ověřovat i pro testování nevhodná tvrzení jsou nové hypotézy. Zde se skeptici drží zásady “Nemůže uškodit, když se na to podíváme”. Teorie se vyvíjejí a zkouška hodnověrnosti by se měla dělat v souladu s aktuálním stavem teorie a praxe. Může se také stát, že při zkoušce hodnověrnosti došlo k chybě či omylu. Je proto třeba být při ní opatrný a vůči neortodoxnímu zůstat otevřený, dokud se to neortodoxní pohybuje v rámci vědy. Samozřejmě to nezachrání ani homeopatii ani jiné pavědy. Tam je hodně toho údajně nového jen to staré v novém obalu. Homeopatie je stará 200 let a měla tedy dost příležitostí podložit svá tvrzení důkazy. To se nestalo a proto i z tohoto důvodu je třeba na ni nahlížet jako nedůvěryhodnou a pro testování nevhodnou. Totéž platí pro více než 150 let starou parapsychologii a také pro astrologii.

Zmatená teorie

Srovnání s astrologií vyvolává další otázku, související s homeopatií. Kanitscheider (1991) na příkladu astrologie ukázal, že i kdyby nakrásně existovaly empirické nálezy, například, že by lidé se stejnými horoskopy měli stejné osudy, ani pak by astrologie nabízené hypotézy nemohly být z důvodu teorie poznání vysvětlením těchto nálezů. Tím jsou ale empirická data pro astrologii bezvýznamná a (další) pokusy nesmyslné. Nabízí se otázka, zda totéž neplatí i pro homeopatii. Její základní myšlenky jsou anachronické, její princip podobnosti je reliktem magického myšlení. Samozřejmě někdy podobnost platí (například očkování), ale o principu nelze mluvit. Rovněž “potencování” je odvozeno od magického myšlení. Pokusy pomocí informační a kvantové teorie udělat z homeopatie moderní vědu selhávají nebo končí opět v pavědě. Teorie homeopatie se zkrátka jeví jako chybná. I v případě homeopatie lze proto učinit závěr, že nedisponuje teoretickými nástroji, kterými by mohla případné pozitivní výsledky klinických studií vysvětlit. Samozřejmě by se muselo pátrat po tom, jak vlastně k těm pozitivním výsledkům došlo a zda je není možné vysvětlit jinak. Magie vysvětlovat neumí a proto platí, že testovat homeopatii nemá smysl.

Navrhněte laureáta na Bludný balvan

Přátelé, návrhy za příslušný rok přijímáme do 31. prosince. Spolu s patřičným zdůvodněním je zasílejte na adresu www.balvany@sisyfos.cz. Výjimečně můžete poslat návrh listovní poštou na kontaktní adresu klubu. Více informací o naší satirické ceně a jejím statutu naleznete na www.sisyfos.cz v položce hlavního menu „Ceny bludný balvan“. Nenavrhuje laureáty oceněné v minulosti – jejich přehled klubovní web nebo. viz http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_nositelů_Bludného_balvanu

XII. Skeptikon

plánujeme na dny 15. – 17. května 2015 v Kroměříži. Účast členů a příznivců Sisyfa na tradičním mimopražském setkání je vítána. Aktuální informace naleznete na www.sisyfos.cz

Velká sleva skeptických publikací

Jiří Heřt: Výkladový slovník esoteriky a pavěd – 90 Kč + poštovné (pultová cena 198 Kč)

Jiří Heřt: Alternativní medicína a léčitelství – 90 Kč + poštovné (pultová cena 240 Kč)

Vojtěch Mornstein: A přece se netočí – 90 Kč + poštovné (pultová cena 220 Kč)

Věda kontra iracionalita 4 – 90 Kč + poštovné (pultová cena 198 Kč)

Množstevní ceny

5 a více knih v libovolné kombinaci – 80 Kč za výtisk

10 a více knih v libovolné kombinaci – 70 Kč za výtisk

Upoutávky na všechny tyto knihy najdete na www.sisyfos.cz

Knihy lze objednat na mailové adrese vnoskova@centrum.cz

Pražané se mohou s nakladatelkou domluvit na osobním předání, takže odpadne placení poštovného.

**Organizacím a institucím lze vystavit fakturu
Knihy též nabízíme na skeptických přednáškách.**

Český klub skeptiků SISYFOS zve na přednášky cyklu Věda kontra iracionalita

vždy od 17 hod. v sále 206 budovy Akademie věd ČR Praha 1, Národní 3

Středa 17. 12. 2014 – Ondřej Sedláček (diplomaný textař a scenárista): **Reklama – triky, které vás dostanou**

Středa 21. 1. 2015 – Doc. Mgr. MUDr. Radvan Bahbouh, Ph.D. (Katedra psychologie FF UK): **Rosenthalův efekt a jiné magické kousky**

Středa 18. 2. 2015 – Mgr. Lenka Příplatová (Katedra filosofie a dějin přírodních věd PF UK): **Evoluce vs. kreace: Souboj mezi vědou a nepochopením**

Středa 18. 3. 2015 – Sisyfos – odkud a kam? Setkání se spisovatelkou Věrou Noskovou a astrofyzikem Jiřím Grygarem k 20. výročí vzniku Klubu českých skeptiků

Vstup je volný, do vyčerpání kapacity sálu

Další termíny v roce 2015: 18.3., 15.4., 13.5. (výjimečně druhá středa!)

- **Zpravodaj SISYFOS** - bulletin Českého klubu skeptiků Sisyfos, z. s., člena evropského sdružení ECSO (European Council of Skeptical Organisations) a světového sdružení CSI (Committee for Skeptical Inquiry). Zapsán do evidence tisku MKČR pod číslem MKČR E 11208. Vychází čtvrtletně s finanční podporou Akademie věd ČR.
- Kontaktní adresa Českého klubu skeptiků: PhDr. Zdeněk Jonák, U dejvického rybníčku 25, 160 00 Praha 6
- číslo účtu: 4444444444 (10 čtyřek) kód banky 2010

- Adresa na internetu: <http://www.sisyfos.cz>
- Zpravodaj SISYFOS, číslo 4/2014 - vyšlo v prosinci 2014.
Editor: Leoš Kyša. Redakční rada: Čeněk Zlatník, Olga Kracíková, Zdeněk Jonák.
- Grafická úprava: Karel Kadlec
- Tisk: MART – print, s. r. o., Vinšova 3280/1, Praha 10
- Příspěvky do Zpravodaje SISYFOS posílejte na adresu: Leoš Kyša, Višňová 579, Milovice 289 24. Lze též zasílat na e-mail: Leos.Kysa@seznam.cz